

10 ANI ANIVERSARE

În ARENA Construcțiilor

De zece ani în Arenă

conf. dr. arh. Șerban Țigănaș

conf. dr. arh. Șerban Țigănaș

Acest text e o combinație între o relatare personală a experienței din ARENA Construcțiilor, încă de la prima apariție și un set de întrebări, sub forma de interviu, care continuă și împlinește dialogul pornit atunci.

Eram în 2014 la sfârșitul primului din cele două mandate în care am servit ca președinte la Ordinul Arhitecților din România. Într-o zi am fost vizitat la Casa Mincu, unde locuiește ordinul la mai bine de un secol după marele arhitect, de doamna Gina Nedelea, cea care a fondat revista. Era un proiect nou, după alte experiențe editoriale, adresat integral domeniului construcțiilor. Mi-a propus să reprezint vocea profesiei de arhitect în revistă, idee care m-a încântat, pentru că unul dintre obiectivele mele cele mai importante din acea perioadă era să comunic mesaje legate de arhitectură și arhitectură către toți ceilalți interesați de rolul nostru și de problemele cu care ne confruntăm.

La început îmi alegeam subiectele, influențat de temele curente la care eram expus sau în care mă implicam, ca arhitect și ca președinte al OAR. Mai apoi am primit întrebări și propuneri de subiecte din partea Ginei Nedelea, creatoarea revistei. Mi-a plăcut tot mai mult să răspund la provocările primite, extrase din observarea lumii construcțiilor din România și am păstrat acest obicei. Înainte de fiecare număr eram întrebant: ce părere ai de subiectul cutare, despre care se vorbește în ultima vreme, sau poate există un alt subiect despre care ai scrie? Cred că o singură dată am primit o propunere pentru care nu m-am simțit suficient de informat și am scris despre altceva. Toate celelalte subiecte erau ale zilei, ca să spun așa, foarte oportune și chiar fierbinți.

În acești zece ani am scris în total 78 de articole pe care, revăzându-le acum, le pot încadra în 7 arii tematice: 16 articole despre administrația publică, legislație și achizițiile publice din construcții, 14 articole despre calitatea arhitecturii și a mediului construit, 11 articole despre politici urbane și viitorul construirii, 11 articole despre arhitecți și rolurile lor, dar și despre ingineri și ceilalți actori din construire, 10 articole despre proiectare și proiecte, 9 articole despre bani, timp și resursele necesare pentru proiecte și construcții și 7 articole despre cultura construirii și piața construcțiilor. Unele teme au revenit la un interval de câțiva ani, altele au fost complet noi, ținând pasul cu ceea ce se întâmpla în acest univers extrem de complex, de dificil și de important pentru noi toți, construirea.

Acum, când revăd toată lista de titluri și problematici, nu pot să nu mă gândesc la faptul că ele alcătuiesc împreună o scurtă istorie recentă

a pulsului domeniului construcțiilor, cu momente tensionate, tendințe, dileme, accidente și dezbateri.

De fapt, am încercat tot timpul să surprind fenomenele, cauzele și efectele și mai ales să sugerez sau chiar să afirm care ar fi calea pentru a schimba în bine practicile din construcții.

Pe parcursul acestui deceniu în care articolele pentru ARENA Construcțiilor parcă măsurau timpul, număr cu număr al revistei, am primit o mulțime de replici de la diverși cititori, unele care confirmau cele scrise de mine, altele care adăugau, completau și intrau în jocul dezbaterii și analizei și, bineînțeles, unele critice, care exprimau rezerve sau alte păreri divergente, cum e firesc.

Numărul consistent de voci care confirmau cele spuse de mine despre ceea ce se întâmpla în peisajul construcțiilor, mai ales spre deosebire de ceea ce ne-am fi dorit sau ar fi trebuit să se întâmple, m-a făcut să scriu, uneori sub presiunea termenelor de apariție a revistei, care nu putea să aștepte după mine. Aproape că îmi făcusem un ritual din a scrie de dimineață, mai ales sâmbăta sau duminica, aproape de fiecare dată după ce mi-am schițat într-un carnet principalele idei despre tema pe care o abordam. Din anul 2017 am început să predau un curs nou la Facultatea de Arhitectură și Urbanism a Universității Tehnice din Cluj-Napoca, Marketing și comunicare în arhitectură. Cursul a evoluat rapid în primii ani, așa cum îmi și doream, pentru că studenții aveau mare nevoie pe de o parte să cunoască realitățile mediului în care urmau să se integreze imediat după absolvire, iar pe de alta să își îmbunătățească abilitățile de comunicare foarte necesare oricărui arhitect.

Interviu aniversar

Am constatat că multe dintre subiectele articolelor din ARENA Construcțiilor se potriveau temelor cursului și le-am oferit ca material didactic, pentru lectură și aprofundarea studenților. După fiecare curs atașam din arhivă câteva texte, ușor de citit pentru că mă stabilisem pe un format de două-trei pagini care încercau să surprindă esența, pentru fiecare problemă. Așa mi-a venit ideea de a le aduna pe toate între copertile reale sau virtuale ale unei cărți utile pentru studenți, dar și pentru cei care se confruntă cu problemele surprinse în texte. În acest moment, în care scriu, am pornit proiectul acestei cărți pe care o voi scoate la editura universitară tocmai pentru a ajunge mai ușor la studenții de la arhitectură și poate și la cei de la construcții.

Aceste intenții fiind declarate, trec la interviul propus de ARENA:

– **Ce v-a determinat să continuați să publicați articole în ARENA Construcțiilor neîntrerupt timp de 10 ani?**

Au fost momente diferite pe parcursul timpului. În perioada de început, să-i spunem de consacrare, mă simțeam dator să insist, să continui, să transmit tot felul de probleme care mă frământau și ne frământau pe noi arhitecții, constatând că cele mai multe nu sunt înțelese, să spunem, în piață. Mai apoi totul a devenit un ritual, un joc cu timpul, cu fiecare număr nou al revistei, care se pregătea să apară. E o obișnuință și chiar o dependență. Nu pot spune NU unei noi propuneri de subiect, care face parte din ceea ce ni se întâmplă în viețile noastre de arhitecți, ingineri, constructori, antreprenori sau funcționari publici. Cred că a devenit o formă de dependență intelectuală, provocatoare și plăcută în același timp. Am acasă o bibliotecă în camera de zi, în care vreo trei rafturi de circa un metru și ceva în lungime fiecare sunt pline cu cărțile și revistele în care am publicat în ultimii 30 de ani. Colecția ARENA Construcțiilor are un loc al ei în aceste rafturi și nu mă simt bine dacă nu adaug aici fiecare număr nou apărut. Deși fiind profesor la universitate sunt mai obișnuit cu publicațiile academice și cu articolele științifice din reviste indexate, întotdeauna am considerat foarte utilă adresarea către lumea reală și amplă a celor angrenați zi de zi în sectorul construcțiilor și ARENA mi-a dat această ocazie.

– **Care credeți că este importanța unei publicații care reunește cititori din rândul beneficiarilor, dezvoltatorilor, proiectanților, constructorilor și autorităților?**

Cred că o astfel de platformă tipărită, care circulă și în mediul on-line, este un loc de întâlnire

autentic și practic. Aici se adună cele mai importante voci ale domeniului complex al construirii, fiecare aducându-și aportul la clarificări și problematizări foarte utile. Ce se întâmplă, ce mai e nou, care sunt tendințele, cum se rezolvă anumite probleme, de ce nu e bine și mai ales cum ar putea fi mai bine? Toate acestea le poți găsi adunate între copertile aparițiilor din ARENA Construcțiilor. Da, e o arenă, așa cum s-a numit inspirat de la început. O arenă în care nu se confruntă gladiatori sau sportivi de performanță, dar care îi adună pe profesioniștii din construcții. Ei se completează de fapt, întregind peisajul, pentru a surprinde cu fiecare număr ce s-a

întâmplat, ce se va întâmpla, ce s-ar putea întâmpla și ce ar fi mai bine să se întâmple.

– **Pe parcursul acestor 10 ani de când urmăriți piața, care apreciați că au fost cele mai importante modificări ale pieței construcțiilor?**

Ce întrebare bună! Nu aș folosi termenul „modificări”. Cred că în cazul nostru se potrivește mai bine „evoluții”. Multe s-au schimbat în bine dar multe lucruri treneză nerezolvate, deși au fost sesizate, abordate, însă totul pare foarte greu într-o lume care ar trebui să se miște mult mai repede dacă vrem să fie mai bună. Pornind de la marea la mic, de la general la local, a fost importantă acordarea de către Guvern de stimulente prin reducerea impozitării

fimelor din sectorul construcțiilor, pentru a contribui la frânarea deficitului de forță de muncă. Efectul a fost important, dar finalul a fost brusc, cauzat de faimoasa gaură în buget „descoperită” în 2023. Ar fi fost necesar să existe o predictibilitate mult mai bună pe termen mediu și lung, dar...

S-au mai întâmpnat multe, cum ar fi tentativa de codificare legislativă, întârziată de pandemie și acum pusă în așteptare de anul electoral.

Modificările normative sunt și ele importante, dar foarte lente. Mă refer la securitatea la incendiu, dar și la auditul normativelor care a scos la iveală necesitatea de a revizui un procent semnificativ din normele depășite, lucru care nu s-a întâmpnat și nici nu se întâmplă.

Digitalizarea a pornit cu spor, catalizată de pandemie, dar s-a răsuflat și sincer nu știu când vom avea o digitalizare reală în proiectare și autorizare. S-au adoptat standarde BIM, dar cine le folosește? Anumite administrații au dezvoltat practici de întârziere a emiterii autorizațiilor și au complicat procesele de avizare, putem vorbi mult despre asta, dar suntem la o sinteză acum.

Nici cu eficiența energetică nu stăm grozav, deși apariția obligației de a construi nZEB a deschis o nouă eră, în care am pășit foarte timid. Totuși s-a construit și se construiește mult atât în zona publică, cât și cea privată. Colecția de realizări importante a crescut substanțial și putem imagina un atlas al arhitecturii valoroase în România, din ultimii ani.

- Au fost anumite articole/subiecte/teme pe care le considerați reprezentative?

Bineînțeles că au fost. Eu spun că vor mai fi și în continuare, pentru că nu văd de ce ne-am opri, nici ARENA și nici eu.

Am rămas cu amintiri despre câteva care au stârnit reacții.

De exemplu, mai la început, am scris un articol intitulat *Cultura șantierului*, despre eventuala nevoie a unei legi referitoare la acestea. Atunci domnul Laurențiu Plosceanu, președintele ARACO mi-a spus că și-ar fi dorit el să fi scris acel articol, ceea ce a fost o mare confirmare pentru mine că subiectul e de mare interes.

Un alt articol care a provocat reacții a fost *Cine este și cine ar trebui să fie arhitectul șef?* Arhitectul șef al județului Cluj, domnul Claudiu Salanță, dar și alții au fost încântați de abordare. Știu că am stârnit ceva nemulțumiri când am publicat *Comisoane în construcții, tentații sau etică?* Această practică e interzisă arhitecților prin codul deontologic, dar e totuși foarte răspândită având efecte nocive majore asupra concurenței, dar nu reiau aici tema.

Mi-e greu să identific unul sau mai multe articole care au ieșit în evidență pentru că am încercat mereu să folosesc același mod de a judeca lucrurile, de a analiza, sintetiza și de a argumenta, în toate situațiile.

Îmi aduc aminte de perioada în care s-a dezvoltat frenezia îmbrăcării clădirilor în polistiren, de exemplu. Pentru că m-am exprimat împotriva acestei practici am fost în mod evident luat la ochi de producătorii „materialului salvator”, care nu mi-au pus gânduri bune.

- Articolele publicate de-a lungul acestei perioade apreciați că au contribuit la îmbunătățirea comunicării dintre factorii implicați în procesele de construire?

Eu sper că da. Voi știți mai bine la ARENA Construcțiilor ce spun cititorii și toți protagoniștii invitați să își aducă aportul la dialogul despre construcții.

Ceea ce am încercat eu să aduc în această comunicare ține de a spune lucrurilor pe nume cât mai bine, cu argumente, de a critica fenomene și practici care se repetă și merită schimbate, de a conștientiza lucruri importante care nu sunt pronunțate suficient de ferm în spațiul public și de a oferi idei.

Dacă prin acestea unii sau alții au aderat acestor idei sau sugestii și au contribuit de acolo de unde sunt la transformarea în mai bine a mediului construcțiilor, eu sunt mulțumit și continui. ■

